

**SMERNICE OECD ZA VEČNACIONALNE DRUŽBE:
PRIPOROČILA ZA ODGOVORNO POSLOVNO RAVNANJE
V GLOBALNEM OKVIRU**

I. del

**Smernice OECD za večnacionalne družbe:
Priporočila za odgovorno poslovno ravnanje v globalnem okviru**

Tekst

Uvod

1 Smernice OECD za večnacionalne družbe (smernice) so priporočila vlad večnacionalnim družbam. Namen smernic je zagotoviti, da je poslovanje teh družb skladno z vladnimi politikami, krepiti podlage za medsebojno zaupanje med podjetji in družbenim okoljem, v katerem poslujejo, pomagati pri izboljševanju okolja za tuje naložbe in povečevati prispevek večnacionalnih družb k trajnostnemu razvoju. Smernice so sestavni del Deklaracije OECD o mednarodnih naložbah in večnacionalnih družbah, katere drugi sestavni deli se nanašajo na nacionalno obravnavo, različne zahteve do družb ter na spodbude in omejitve za mednarodne naložbe. Smernice vsebujejo prostovoljna načela in standarde za odgovorno poslovno ravnanje v skladu z veljavnim pravnim redom in mednarodno priznanimi standardi. Vendar pa države, ki se pridružujejo tem smernicam, sprejmejo obveznost za njihovo izvrševanje v skladu z Odločitvijo Sveta OECD glede Smernic OECD o mednarodnih naložbah in večnacionalnih družbah. Poleg tega so zadeve, ki jih zajemajo te smernice, lahko tudi predmet notranjega prava in mednarodnih zavez.

2 Mednarodno podjetništvo je doživelo daljnosežne strukturne spremembe, zato so se tudi same smernice spremenile tako, da so izraz teh sprememb. Z vzponom storitvenih in na znanju temelječih dejavnosti ter s širitvijo internetne ekonomije so storitvena in tehnološka podjetja prevzela čedalje pomembnejšo vlogo na mednarodnem trgu. Na velika podjetja še vedno odpade pomemben delež mednarodnih naložb, razvoj pa gre v smeri obsežnega združevanja podjetij na mednarodni ravni. Hkrati so se povečale tuje naložbe malih in srednje velikih podjetij, ki imajo zdaj pomembno vlogo na mednarodnem prizorišču. Večnacionalne družbe podobno kot primerljiva domača podjetja obsegajo čedalje širši krog podjetniških aranžmajev v različnih organizacijskih oblikah. Strateška zavezništva in tesnejša razmerja z dobavitelji in pogodbenimi partnerji vplivajo, da postajajo razmejitve med podjetji čedalje bolj zabrisane.

3 Hiter razvoj struktur večnacionalnih družb se kaže tudi pri njihovem poslovanju v delu sveta, ki je v razvoju in v katerem neposredne tuje naložbe hitro naraščajo. V državah v razvoju so večnacionalne družbe napredovale od proizvodnje surovin in izkoriščanja rudnin v industrijsko predelavo, sestavljanje, razvoj domačega trga in storitve. Drug ključni razvoj je prisotnost večnacionalnih družb s sedežem v državah v razvoju, ki so glavne mednarodne investitorice.

4 Dejavnosti večnacionalnih družb so se z mednarodno trgovino in naložbami okrepile, s tem pa so se poglobile vezi, ki povezujejo države OECD in svetovna območja. Te dejavnosti prinašajo občutne koristi domačim državam in državam gostiteljicam. Te koristi se povečujejo, ko večnacionalne družbe dobavljajo blago in storitve, ki jih potrošniki želijo kupiti po konkurenčnih cenah, in ko zagotavljajo

pravičen donos dobaviteljem kapitala. Njihove trgovinske in naložbene dejavnosti prispevajo k učinkovitemu izkoriščanju kapitala, tehnologij, človeških in naravnih virov. Spodbujajo prenos tehnologij med območji sveta in razvoj tehnologij, prilagojenih krajevnim razmeram. Te družbe s formalnim usposabljanjem in usposabljanjem ob delu pospešujejo razvoj človeškega kapitala in ustvarjajo možnosti za zaposlovanje v državah gostiteljicah.

5 Narava, obseg in dinamika gospodarskih sprememb so za podjetja in njihove deležnike nov strateški izziv. Večnacionalne družbe lahko izvajajo politiko najboljših praks pri trajnostnem razvoju, ki poskuša doseči skladnost gospodarskih, okoljskih in socialnih ciljev. Sposobnost večnacionalnih družb, da pospešujejo trajnostni razvoj, je toliko večja, če trgovina in naložbe potekajo v duhu odprtega, konkurenčnega in ustrezno pravno urejenega trga.

6 Številne večnacionalne družbe so dokazale, da spoštovanje visokih standardov poslovnega ravnanja lahko pospešuje rast. Današnje konkurenčne sile so močne, zato se večnacionalne družbe srečujejo z različnimi pravnimi, socialnimi in regulativnimi ureditvami. Zato nekatera podjetja zapeljuje skušnjava, da bi zanemarila ustrezna načela in standarde ravnanja ter tako dosegla nepravilno konkurenčno prednost. Tako ravnanje nekaterih utegne postaviti pod vprašaj ugled številnih drugih in povzročati zaskrbljenost javnosti.

7 Številne družbe so se odzvale na to zaskrbljenost javnosti tako, da so razvile notranje programe, smernice in vodstvene sisteme, ki podpirajo njihovo zavezanost spoštovanju družbenega okolja, dobrim praksam, dobremu poslovnemu ravnanju in ravnanju z zaposlenimi. Nekatere so uporabile storitve svetovanja, revizijo in pridobivanje certifikatov ter prispevale k poglobljanju znanja na teh področjih. Družbe so spodbudile družbeni dialog o vsebini odgovornega poslovnega ravnanja in sodelovale z deležniki, vključno v okviru pobud večinteresnih skupin, da bi skupaj razvili smernice za odgovorno poslovno ravnanje. Smernice pojasnjujejo skupna pričakovanja vlad, ki so se jim pridružile, glede poslovnega ravnanja in so podlaga, na katero se družbe in drugi deležniki lahko sklicujejo. Tako smernice hkrati dopolnjujejo in krepijo zasebna prizadevanja za uresničevanje odgovornega poslovnega ravnanja.

8 Vlade sodelujejo druga z drugo in hkrati z drugimi deležniki, da bi krepile mednarodnopravne in okvirne politike za poslovanje družb. Začetki tega procesa segajo v delovanje Mednarodne organizacije dela na začetku dvajsetega stoletja. Naslednji mejnik je bilo sprejetje Splošne deklaracije o človekovih pravicah v Združenih narodih leta 1948. Sledil mu je neprekinjen razvoj standardov, pomembnih za številna področja odgovornega poslovnega ravnanja – proces, ki se nadaljuje še danes. OECD je pomembno prispeval k temu procesu z razvojem standardov, ki veljajo za področja, kot so okolje, boj proti korupciji, interesi potrošnikov, upravljanje družb in obdavčenje.

9 Skupen cilj vlad, ki se pridružujejo tem smernicam, je spodbujati pozitiven prispevek večnacionalnih družb h gospodarskemu, okoljskemu in socialnemu napredku, in zmanjševati težave, ki jih morebiti povzročata njihovo poslovanje. Pri prizadevanjih za doseg tega cilja se vlade znajdejo v partnerstvu s številnimi poslovnimi subjekti,

sindikati in drugimi nevladnimi organizacijami, ki si vsaka po svoje prizadeva za doseg enakega cilja. Vlade lahko pomagajo tako, da zagotavljajo učinkovito notranjo okvirno politiko, vključno s stabilno makroekonomsko politiko, nediskriminacijsko obravnavo družb, ustrezno pravno ureditvijo in finančnim nadzorom, nepristranskim sodstvom in uveljavljanjem pravnega reda ter z učinkovito in pošteno javno upravo. Pomagajo tudi tako, da ohranjajo in spodbujajo ustrezne standarde in politike v podporo trajnostnemu razvoju, se vključujejo v reforme, ki potekajo, ter zagotavljajo učinkovit in uspešen javni sektor. Vlade, ki se pridružujejo tem smernicam, se zavezujejo nenehno izboljševati domače in mednarodne politike, da bi se povečala blaginja in dvignila življenjska raven vseh ljudi.

I. Zasnove in načela

1 Smernice so priporočila vlad večnacionalnim družbam. Vsebujejo načela in standarde dobre prakse, ki so v skladu z veljavno zakonodajo in mednarodno priznanimi standardi. Družbe jih upoštevajo prostovoljno in jih ni mogoče pravno uveljavljati. Kljub temu je nekatere zadeve, za katere veljajo te smernice, mogoče zakonsko urejati tudi z notranjim pravom ali mednarodnimi zavezami.

2 Upoštevanje notranjega prava je prva dolžnost družb. Te smernice ne nadomeščajo niti ne morejo imeti prednosti pred notranjim pravom in predpisi. Ker te smernice mnogokrat segajo prek predpisov, ne bi smele biti in niso namenjene temu, da družbo privedejo v situacijo, v kateri se srečuje z nasprotujočimi si zahtevami. V državah, kjer so notranje pravo in predpisi v nasprotju z načeli in standardi teh smernic, morajo družbe poiskati načine, da v celoti upoštevajo tudi načela in standarde teh smernic, vendar pri tem ne kršijo notranjega prava.

3 Ker večnacionalne družbe poslujejo po vsem svetu, mora mednarodno sodelovanje na tem področju zajeti vse države. Vlade, ki se pridružujejo tem smernicam, spodbujajo podjetja, ki poslujejo na njihovem ozemlju, naj jih upoštevajo povsod, kjer poslujejo, ob upoštevanju posebnih okoliščin v vsaki državi gostiteljici.

4 Za namene teh smernic večnacionalnih družb ni potrebno natančno opredeliti. Te družbe poslujejo v vseh gospodarskih panogah. Običajno vključujejo podjetja ali druge vrste enot, ki so ustanovljene v več kot eni državi in so med seboj povezane tako, da lahko na različne načine usklajujejo svoje dejavnosti. Pri tem, ko ena ali več enot pomembno vpliva na dejavnosti druge, je stopnja njihove samostojnosti v podjetju lahko različna, odvisno od posamezne večnacionalne družbe. Lastništvo je lahko zasebno, državno ali mešano. Smernice so namenjene vsem organizacijskim oblikam v večnacionalnih družbah (matične družbe in/ali lokalne enote). Glede na dejansko delitev odgovornosti med posameznimi enotami se od njih pričakuje, da bodo sodelovale pri izvajanju smernic in si pri tem medsebojno pomagale.

5 Smernice niso namenjene uvajanju različne obravnave večnacionalnih in domačih družb, temveč so izraz dobre prakse, namenjene vsem. Temu ustrezno veljajo enaka pričakovanja za večnacionalne in domače družbe glede njihovega ravnanja, kadar koli se smernice uporabljajo za oboje.

6 Vlade želijo spodbujati najširše mogoče spoštovanje smernic. Čeprav se priznava, da mala in srednje velika podjetja morebiti nimajo enakih pogojev kot velika podjetja, naj jih vlade, ki se pridružujejo smernicam, ne glede na to čim bolj spodbujajo k spoštovanju priporočil smernic.

7 Vlade, ki se pridružujejo smernicam, jih ne bi smele uporabljati za protekcionistične namene tako, da se postavljajo pod vprašaj primerjalne prednosti katere koli države, v kateri vlagajo večnacionalne družbe.

8 Vlade imajo pravico predpisovati pogoje za poslovanje večnacionalnih družb v svoji jurisdikciji in v skladu z mednarodnim pravom. Za enote večnacionalnih družb, ki so v različnih državah, veljajo zakonodaje teh držav. Kadar se večnacionalne družbe srečujejo z različnimi zahtevami pridruženih držav ali tretjih držav, je treba zadevne vlade spodbujati, da sodelujejo v dobri veri pri reševanju problemov, ki lahko nastanejo.

9 Vlade, ki se pridružujejo smernicam, uveljavljajo z razumevanjem svoje odgovornosti za enako obravnavo podjetij v skladu z mednarodnim pravom in pogodbenimi zavezami.

10 Spodbujati je treba uporabo ustreznih mednarodnih mehanizmov za reševanje sporov, vključno z arbitražo, kot načina reševanja težav pravne narave, ki nastajajo med podjetji in vladami držav gostiteljic.

11 Vlade, ki se pridružujejo smernicam, izvajajo smernice in spodbujajo njihovo uporabo. Ustanavljajo nacionalne točke za promoviranje teh smernic, ki delujejo kot telo za obravnavo vseh zadev, ki se nanašajo na smernice. Pridružene vlade sodelujejo tudi pri ponovnem pregledu in posvetovanjih ter obravnavajo vprašanja razlage smernic v spreminjajočih se svetovnih razmerah.

II. Splošne politike

Podjetja morajo v celoti upoštevati uveljavljene politike v državah, kjer poslujejo, in mnenja drugih deležnikov. Glede na to:

- A) je potrebno, da podjetja:
- 1 prispevajo h gospodarskemu, okoljskemu in družbenemu napredku, da se doseže trajnostni razvoj;
  - 2 spoštujejo mednarodno priznane človekove pravice tistih, na katere vplivajo s svojimi dejavnostmi;
  - 3 spodbujajo razvoj lokalnih zmogljivosti na podlagi tesnega sodelovanja z lokalno skupnostjo, vključno s poslovnimi interesi, in razvoj dejavnosti podjetja na domačem in tujih trgih skladno s potrebami razvoja zdrave podjetniške prakse;
  - 4 spodbujajo razvoj človeškega kapitala zlasti z ustvarjanjem možnosti za zaposlovanje in možnosti za izobraževanje zaposlenih;
  - 5 ne zahtevajo izjem ali zavračajo ponudbe za izjeme, ki nimajo zakonske ali drugačne podlage v predpisih in se nanašajo na človekove pravice, okolje, zdravje, varnost, delo, obdavčenje, finančne spodbude ali druga vprašanja;
  - 6 podpirajo in ohranjajo načela dobrega upravljanja družb ter razvijajo in uporabljajo dobre prakse pri upravljanju družb, vključno s celotnimi skupinami;
  - 7 razvijajo in uporabljajo učinkovito samourejanje in take sisteme upravljanja, ki spodbujajo zaupanje in odnose vzajemnega spoštovanja med podjetji in družbenim okoljem, v katerem delujejo;
  - 8 z ustreznim razširjanjem politike družbe, tudi s programi usposabljanja, spodbujajo ozaveščenost delavcev, zaposlenih v večnacionalnih družbah, glede politike družbe in delavce spodbujajo k njenemu izvajanju;
  - 9 ne izvajajo diskriminatornih in disciplinskih praks proti delavcem, ki v dobri veri upravi ali, kadar je primerno, javnim oblastem, poročajo o protipravnih praksah, s katerimi se kršijo predpisi in so v nasprotju s temi smernicami ali politiko podjetja;

- 10 skrbno pregledujejo poslovanje na podlagi analize tveganja, na primer tako, da skrbni pregled poslovanja vključijo v svoj sistem obvladovanja tveganj, da ugotavljajo, preprečujejo in blažijo dejanske in potencialne škodljive vplive, kot so opisani v odstavkih 11 in 12, ter poročajo, kako se lotevajo teh vplivov. Narava in obseg skrbnega pregleda poslovanja sta odvisna od okoliščin v določeni situaciji;
  - 11 s svojimi dejavnostmi ne povzročajo ali prispevajo k nastanku različnih vplivov na zadeve, ki so zajete v smernicah, in obravnavajo take vplive ob njihovem morebitnem nastanku;
  - 12 si podjetja prizadevajo za preprečevanje ali blaženje škodljivega vpliva, kjer niso same prispevale k njegovemu nastanku, kadar je vpliv kljub temu prek poslovnih odnosov neposredno povezan z njihovim poslovanjem, izdelki ali storitvami. S tem ni mišljeno, da se odgovornost prenese od enote, ki je povzročila škodljivi vpliv, na podjetje, s katero je ta enota v poslovnem odnosu;
  - 13 poleg obravnavanja škodljivih vplivov v zvezi z zadevami, ki so zajete v smernicah, kadar je to izvedljivo, spodbujajo poslovne partnerje, vključno z dobavitelji in podizvajalci, da upoštevajo načela odgovornega poslovnega ravnanja, skladna s smernicami;
  - 14 se povežejo z ustreznimi deležniki za zagotovitev smiselnih možnosti, v okviru katerih se bodo upoštevala njihova mnenja o načrtovanju in odločanju glede projektov ali drugih dejavnosti, ki lahko pomembno vplivajo na lokalne skupnosti;
  - 15 se odpovejo kakršnemu koli neprimernemu vmešavanju v lokalno politiko.
- B) Treba je spodbujati podjetja, da:
- 1 glede na svoje okoliščine podpirajo prizadevanja za sodelovanje v ustreznih forumih, da bi pospeševala internetno svobodo v zvezi s svobodo izražanja, združevanja in povezovanja na spletu;
  - 2 kjer je to primerno, sodelujejo pri zasebnih pobudah ali pobudah večinteresnih skupin in socialnem dialogu za odgovorno vodenje dobavne verige ali te spodbude podpirajo in pri tem zagotavljajo, da so v pobudah ustrezno upoštevani družbeni in ekonomski učinki na države v razvoju in obstoječi mednarodno priznani standardi.

III. Razkrivanje

1 Podjetja morajo zagotoviti, da so informacije o vseh stvarnih zadevah glede njihovih dejavnostih, strukture, finančnega položaja, uspešnosti poslovanja, lastništva in upravljanja pravočasno razkrite in točne. Razkriti jih morajo za podjetje kot celoto, in kadar je smiselno, po dejavnostih ali zemljepisnih območjih. Politika razkrivanja mora biti prilagojena naravi dejavnosti podjetja, njegovi velikosti in ob upoštevanju stroškov, poslovne zaupnosti in drugih konkurenčnih pogojev.

2 Podjetje mora izvajati politiko razkrivanja podatkov, ki med drugim vključuje naslednje bistvene podatke:

- a) finančne in poslovne rezultate podjetja;
- b) cilje podjetja;
- c) glavne lastniške deleže in glasovalne pravice, vključno s strukturo skupine podjetij in odnosi v skupini, ter mehanizme za boljši nadzor;
- d) politiko nagrajevanja za člane upravnega odbora in ključne izvršne funkcionarje ter informacije o članih upravnega odbora, vključno z njihovo izobrazbo, procesom izbiranja, drugimi vodilnimi funkcijami (direktorstvi) v podjetju in vključno z informacijo, ali upravni odbor šteje vsakega člana upravnega odbora za neodvisnega;
- e) transakcije povezanih strank;
- f) predvidljive dejavnike tveganja;
- g) vprašanja glede delavcev in drugih deležnikov;
- h) strukturo upravljanja in politike, zlasti vsebino kakršnega koli kodeksa ali politike upravljanja družb in procese njegovega/njenega izvajanja.

3 Podjetja se spodbujajo k sporočanju dodatnih podatkov, ki lahko vključujejo:

- a) vrednostne izjave ali izjave o poslovnem ravnanju, namenjene javni objavi, vključno z informacijami o politikah podjetja v zvezi z zadevami, ki so zajete v teh smernicah – odvisno od tega, ali so te informacije bistvene za dejavnosti podjetja;

- b) politike in druga kodeksna ravnanja, ki jih podjetje sprejme, datum njihovega sprejetja ter države in enote, na katere se take izjave nanašajo;
- c) uspešnost v zvezi s temi izjavami in kodeksi;
- d) informacije o notranji reviziji, sistemih obvladovanja tveganj in zakonitosti poslovanja;
- e) informacije o odnosih z delavci in drugimi deležniki.

4 Podjetja morajo uporabljati visoke standarde računovodstva ter in razkrivanja finančnih in nefinančnih informacij, vključno s poročanjem o okoljskih in družbenih vidikih, kjer ti obstajajo. Standardi in politike, na podlagi katerih se zbirajo in objavljajo informacije, morajo biti objavljeni. Neodvisen, strokoven in usposobljen revizor mora izvesti letno revizijo, da dobijo upravni odbor in delničarji zunanje in objektivno zagotovilo, da finančna poročila pošteno odsevajo finančno situacijo in uspešnost podjetja v vseh bistvenih pogledih.

IV. Človekove pravice

Države morajo ščititi človekove pravice. Podjetja morajo v okviru mednarodno priznanih človekovih pravic, mednarodnih zavez za izpolnjevanje človekovih pravic, ki jih imajo države, v katerih podjetja poslujejo, in v okviru zadevnih notranjih zakonov in predpisov:

- 1 spoštovati človekove pravice, kar pomeni, da morajo preprečevati kršenje človekovih pravic drugih in obravnavati škodljive vplive na človekove pravice, v katere so vpletene;
- 2 v okviru svojih dejavnosti preprečevati, da povzročajo škodljive vplive ali prispevajo k škodljivim vplivom na človekove pravice in obravnavajo take vplive, kadar se pojavijo;
- 3 si prizadevati za načine, kako preprečiti ali olajšati škodljive vplive na človekove pravice, ki so neposredno povezani z njihovim poslovanjem, izdelki ali storitvami v okviru nekega poslovnega odnosa, čeprav sami ne prispevajo k tem vplivom;
- 4 voditi politiko zavezanosti k spoštovanju človekovih pravic;
- 5 skrbno pregledovati svoje poslovanje glede spoštovanja človekovih pravic, kot je to primerno glede na velikost, naravo in okvir poslovanja ter glede na stopnjo tveganja škodljivih vplivov na človekove pravice;
- 6 z zakonitimi procesi zagotavljati zmanjšanje ali sodelovati pri zmanjšanju škodljivih vplivov na človekove pravice, kadar podjetja odkrijejo, da so sama povzročila te vplive ali prispevala k njihovem nastanku.

V. Zaposlovanje in razmerja med delodajalci in delojemalci

Podjetja morajo v skladu z veljavno zakonodajo, predpisi in prevladujočimi delovnopravnimi razmerji in prakso zaposlovanja ter veljavnimi mednarodnimi delovnimi standardi:

- 1
  - a) upoštevati pravico delavcev, zaposlenih v večnacionalni družbi, da ustanovijo sindikate in organizacije za zastopanje, ali vstopijo vanje po lastni izbiri;
  - b) upoštevati pravico delavcev, zaposlenih v večnacionalni družbi, da se po lastni izbiri odločijo za sindikate in organizacije, da jih ti zastopajo na pogajanjih za sklenitev kolektivnih pogodb, in sodelovati pri konstruktivnih pogajanjih s temi predstavniki delavcev posamično ali prek združenj delodajalcev, da bi se sporazumeli o pogojih zaposlovanja;
  - c) prispevati k učinkoviti odpravi otroškega dela in takoj in učinkovito ukrepati, da bi z nujnim ukrepanjem zagotovili prepoved in popolno odpravo najhujših oblik otroškega dela;
  - d) prispevati k popolni odpravi vseh oblik prisilnega ali obveznega dela in ustrezno ukrepati, da bi zagotovili, da prisilno ali obvezno delo ne obstaja več v njihovem poslovanju;
  - e) podjetja mora pri njihovem poslovanju voditi načelo enakih priložnosti in obravnave pri zaposlovanju in ne smejo razlikovati svojih delavcev pri zaposlitvi ali opravljanju poklica na podlagi rase, barve kože, spola, veroizpovedi, političnega prepričanja, narodne pripadnosti ali družbenega izvora oziroma kakšnega drugega statusa, razen če izbira glede značilnosti delavcev pomeni uresničevanje vladne politike, ki konkretno spodbuja večjo enakopravnost pri zaposlitvenih možnostih ali pa se nanaša na posebnosti delovnega mesta;
- 2
  - a) predstavnikom delavcev zagotavljati take razmere, kot so potrebne za oporo pri nastajanju učinkovitih kolektivnih pogodb;
  - b) predstavnikom delavcev zagotavljati informacije, ki so potrebne za uspešna pogajanja o pogojih zaposlovanja;
  - c) delavcem in njihovim predstavnikom zagotavljati informacije, ki jim omogočajo resničen in verodostojen vpogled v poslovanje enote ali, kadar je primerno, tudi v poslovanje celotnega podjetja;

- 3 spodbujati posvetovanje in sodelovanje med delodajalci in delavci ter predstavniki delavcev o zadevah skupnega pomena;
- 4
  - a) upoštevati standarde zaposlovanja in odnosov med delodajalci in delojemalci, ki niso slabši od tistih, ki jih uporabljajo primerljivi delodajalci v državi gostiteljici;
  - b) kadar večnacionalne družbe poslujejo v državah v razvoju, kjer ni primerljivih delodajalcev, morajo zagotavljati najboljše mogoče plače, ugodnosti in delovne razmere v okviru vladnih politik. Povezane morajo biti z ekonomskim položajem družbe, vendar morajo biti vsaj tako dobre, da zadostijo osnovnim potrebam delavcev in njihovih družin;
  - c) sprejeti ustrezne ukrepe za zdravje in varnost pri delu v svoji dejavnosti;
- 5 pri svojem poslovanju v kar največjem obsegu zaposlovati lokalne delavce in omogočati usposabljanje za dvig ravni poklicne usposobljenosti, v sodelovanju s predstavniki delavcev, in kadar je primerno, tudi s pristojnimi vladnimi organi;
- 6 pri načrtovanju sprememb pri poslovanju, ki bi utegnile pomembno vplivati na zaposlovanje, zlasti ob morebitnem zapiranju enote, kar bi povzročilo kolektivno čakanje ali odpuščanje, morajo podjetja razumno obvestiti o spremembah predstavnike delavcev, zaposlenih pri njih, in njihove organizacije, in, kadar je primerno, vladne organe ter sodelovati s predstavniki delavcev in ustreznimi vladnimi organi, da bi čim bolj ublažili škodljive posledice. Glede na posebne okoliščine vsakega primera bi bilo primerno, če bi poslovodstvo o tem obvestilo še pred sprejetjem dokončne odločitve. Pri blažitvi posledic teh odločitev so mogoči tudi drugi načini za doseganje večjega sodelovanja;
- 7 pri pogajanjih v dobri veri s predstavniki delavcev o pogojih zaposlovanja ali takrat, ko delavci uresničujejo svojo pravico do organiziranja, naj podjetja ne bi grozila s premestitvijo celotne poslovne enote ali dela poslovne enote iz države niti s premestitvijo delavcev iz sestavnih enot podjetja v drugih državah zato, da bi nepošteno vplivala na pogajanja ali s tem ovirala pravico do organiziranja;
- 8 podjetja morajo omogočati pooblaščenim predstavnikom delavcev, ki so zaposleni pri njih, da sodelujejo pri pogajanjih za sklenitev kolektivnih pogodb ali obravnavanju odnosov med delavci in poslovodstvom ter tako omogočajo vsem udeležencem, da se o skupnih zadevah posvetujejo s predstavniki poslovodstva, pooblaščenimi za odločanje o teh zadevah.

VI. Okolje

Podjetja v skladu z zakonodajo, predpisi in upravno prakso v državah, v katerih poslujejo, in ob spoštovanju ustreznih mednarodnih sporazumov, načel, ciljev in standardov upoštevajo potrebo po varstvu okolja, javnega zdravja in varnosti ter svojo dejavnost prilagajajo tako, da pripomore k širšim ciljem trajnostnega razvoja. Podjetja zlasti:

- 1 vzpostavijo in ohranjajo sistem okoljskega upravljanja, ki ustreza podjetju, vključno z:
  - a) zbiranjem in vrednotenjem ustreznih in pravočasnih informacij o vplivih njihovih dejavnosti na okolje, zdravje in varnost;
  - b) določanjem merljivih in, kadar je primerno, konkretnih ciljev, višjih ravni uspešnosti za izboljšanje okoljske učinkovitosti in izrabe virov, vključno z občasnim preverjanjem ustreznosti teh ciljev; kadar je primerno, se morajo cilji uskladiti z zadevnimi nacionalnimi politikami in mednarodnimi okoljskimi zavezami; in
  - c) rednim spremljanjem in preverjanjem napredka pri doseganju splošnih ali konkretnih, okoljskih, zdravstvenih in varnostnih ciljev oziroma višjih ravni uspešnosti;
- 2 ob upoštevanju stroškovnih omejitev, poslovne zaupnosti in varstva pravic intelektualne lastnine:
  - a) javnosti in delavcem sporočajo ustrezne, merljive in preverljive (kjer je primerno) ter pravočasne informacije o mogočih vplivih dejavnosti podjetja na okolje, zdravje in varnost, vključno s poročilom o napredku pri izboljšanju okoljske učinkovitosti in
  - b) se zavezujejo, da bodo ustrezno in pravočasno obveščala skupnosti, na katere neposredno vplivajo okoljske, zdravstvene in varnostne politike podjetja, in se posvetovala z njimi o njihovem izvajanju;
- 3 pri odločanju ocenijo in obravnavajo predvidljive okoljske, zdravstvene in varnostne vplive v zvezi s proizvodnimi postopki, blagom in storitvami podjetja v celotnem ciklusu, da bi preprečila ali zmanjšala, kadar jih ni mogoče preprečiti. Kadar imajo lahko predvidene dejavnosti pomembne okoljske, zdravstvene ali varnostne učinke in so podlaga za odločitve pristojnih oblasti,

- podjetja pripravijo ustrezne presoje vplivov na okolje;
- 4 skladno z znanstvenimi in tehničnimi dognanji o tveganjih pri resni nevarnosti za škodo za okolje, ter ob upoštevanju človekovega zdravja in varnosti, ne navajajo pomanjkljive znanstvene zanesljivosti kot razlog za odlašanje stroškovno učinkovitih ukrepov za preprečitev ali zmanjševanje take škode;
  - 5 imajo načrte ukrepov za izredne razmere, da bi preprečevala, omilila in nadzorovala resno okoljsko škodo, ter škodo za zdravje zaradi dejavnosti, vključno z nezgodami in nujnimi primeri, ter mehanizme za takojšnje obveščanje pristojnih oblasti;
  - 6 si nenehno prizadevajo izboljšati podjetniško okoljsko učinkovitost na ravni podjetja in, kjer je smiselno, dobavno verigo podjetja tako, da podpirajo ustrezne dejavnosti, kot so:
    - a) uvajanje tehnologij in operativnih postopkov v vseh delih podjetja, ki so izraz standardov okoljske učinkovitosti v najboljših delih podjetja;
    - b) razvoj in preskrba s storitvami ali izdelki, ki ne vplivajo slabo na okolje, ki so varni, če se uporabljajo tako, kot je predvideno, so učinkoviti z vidika porabe energije in naravnih virov, ki se lahko ponovno uporabijo, reciklirajo ali varno odlagajo;
    - c) spodbujanje višje ravni ozaveščenosti o okoljskih posledicah med naročniki pri uporabi izdelkov in storitev podjetja, vključno z zagotavljanjem informacij o svojih izdelkih (na primer informacij o izpustih toplogrednih plinov, biotski raznovrstnosti, učinkoviti rabi naravnih virov ali drugih okoljskih vprašanjih); in
    - d) raziskovanje in ocenjevanje načinov za izboljšanje okoljske učinkovitosti podjetja v daljšem obdobju, na primer z razvojem strategij za zmanjšanje izpustov;
  - 7 zagotavljajo ustrezno izobraževanje in usposabljanje delavcev za zdravo in varno okolje, ki vključujeta ravnanje s škodljivimi snovmi in preprečevanje okoljskih nesreč in splošnejša področja upravljanja okolja, kot so postopki za ugotavljanje vplivov na okolje, odnosi z javnostjo in okoljske tehnologije;
  - 8 prispevajo k razvoju okoljsko koristnih in gospodarsko učinkovitih javnih politik, na primer s partnerstvi ali pobudami, ki lahko dvigujejo raven okoljske ozaveščenosti in varstva okolja.

VII. Boj proti podkupovanju, jemanju podkupnin in izsiljevanju

Podjetja ne smejo neposredno ali posredno ponujati, obljubljeni, dajati ali zahtevati podkupnine ali neprimerne prednosti, da bi pridobila ali ohranila posel ali drugo nedopustno prednost. Podjetja se morajo tudi upirati jemanju podkupnin in izsiljevanju. Podjetja naj zlasti:

- 1 ne ponujajo, obljublajo ali dajejo nedovoljene denarne ali druge koristi javnim uslužbencem ali zaposlenim pri poslovnih partnerjih. Prav tako naj podjetja ne prosijo za nedovoljene denarne ali druge koristi od javnih uslužbencev ali zaposlenih pri poslovnih partnerjih, se strinjajo s koristmi ali jih sprejemajo. Podjetja naj ne uporabljajo tretjih strank, kot so zastopniki in drugi posredniki, svetovalci, predstavniki, distributerji, konzorciji, pogodbeniki in dobavitelji ter partnerji pri skupnih vlaganjih, za usmerjanje nedovoljenih denarnih ali drugih koristi javnim uslužbencem ali zaposlenim pri njihovih poslovnih partnerjih ali njihovim sorodnikom ali poslovnim sodelavcem;
- 2 razvijajo in sprejemajo ustrezen notranje nadzor, programe ali ukrepe za upoštevanje etike in predpisov, da bi preprečevali in odkrivali podkupovanje; razvijajo naj jih na podlagi ocene tveganj glede na individualne okoliščine podjetja, še posebno tveganj podkupovanja, s katerimi se podjetje srečuje (na primer geografsko in industrijsko področje delovanja). Notranji nadzor, programi ali ukrepi za upoštevanje etike in predpisov morajo vključevati sistem finančnih in računovodskih postopkov, vključno s sistemom smiselno zasnovanega notranjega nadzora, da zagotavlja pošteno in točno vodenje knjig, zapisov in računov in da zagotavlja, da jih ni mogoče uporabljati za podkupovanje ali prikrivanje podkupovanja. Take individualne okoliščine in tveganja podkupovanja je treba redno nadzirati in ponovno ocenjevati, kot je potrebno, da se notranji nadzora podjetja, programi ali ukrepi za upoštevanje etike in predpisov prilagajajo in ostajajo veljavni ter da se zmanjšuje tveganje, da bi podjetja postala sokriva podkupovanja, jemanja podkupnin in izsiljevanja;
- 3 v okviru notranjega nadzora, programov ali ukrepov za upoštevanje etike in predpisov prepovedujejo ali preprečujejo uporabo manjših ugodnostnih plačil, ki so na splošno nezakonita v državah, kjer so izvršena; če pa so taka plačila izvršena, se natančno vknjižijo v poslovne knjige in finančne evidence;
- 4 ob upoštevanju določenega tveganja podkupovanja, s katerim se podjetja srečujejo, poskrbijo za ustrezno dokumentirano skrbno pregledovanje poslovanja v zvezi z najemanjem ter za ustrezen in reden pregled nad zastopniki, da so nagrade zastopnikom sorazmerne in podeljene samo za zakonite storitve.

Obstajati mora seznam zastopnikov, ki so najeti za poslovanje z javnimi organi in podjetji v državni lasti. Ta seznam mora biti na voljo pristojnim oblastem v skladu z veljavnimi zahtevami glede javnega razkritja;

- 5 povečujejo preglednost svojih dejavnosti pri zatiranju podkupovanja, jemanja podkupnin in izsiljevanja. Ukrepi so lahko javno izražene zaveze zoper podkupovanje, jemanje podkupnin in izsiljevanje in javno razkritje sistema upravljanja ter notranjih nadzorstev, programov ali ukrepov za upoštevanje etike in predpisov, ki so jih podjetja sprejela za uresničevanje teh zavez. Podjetja bi morala tudi spodbujati odprtost in dialog z javnostjo zato, da bi povečevala stopnjo ozaveščenosti in sodelovanja pri zatiranju podkupovanja, jemanja podkupnin in izsiljevanja;
- 6 spodbujajo ozaveščenost zaposlenih in ravnanje v skladu s politiko podjetja in notranjimi nadzorstvi, programi ali ukrepi za upoštevanje etike in predpisov pri zatiranju podkupovanja, jemanja podkupnin in izsiljevanja z ustreznim razširjanjem takih politik, programov ali ukrepov ter s programi usposabljanja in disciplinskimi postopki;
- 7 ne dajejo nezakonitih prispevkov kandidatom za javno funkcijo ali političnim strankam ali drugim političnim organizacijam. Politični prispevki morajo biti v skladu z zahtevami javnega razkrivanja in sporočeni morajo biti odgovornim v podjetju.

VIII. Interesi potrošnikov

V odnosih s potrošniki morajo podjetja poslovati v skladu s prakso poštenega poslovanja, trženja in oglaševanja ter izvajati razumne ukrepe za kakovost in zanesljivost blaga in storitev, ki jih tržijo, in zlasti:

- 1 skrbeti, da blago in storitve, ki jih tržijo, ustrezajo vsem dogovorjenim ali pravno zahtevanim standardom zdravja in varnosti potrošnikov, vključno standardom, ki se nanašajo na opozorila o vplivih na zdravje in varnostna opozorila;
- 2 skrbeti za točne, preverljive in jasne podatke tako, da se potrošniki lahko primerno odločijo, vključno podatke o cenah in, kjer je to primerno, o vsebini, varni uporabi, ekoloških značilnostih, vzdrževanju, skladiščenju in odstranjevanju blaga in storitev. Ti podatki naj bodo, kjer je izvedljivo, predstavljeni tako, da potrošnikom omogočajo primerjavo med izdelki;
- 3 potrošnikom omogočiti dostop do mehanizmov za pošteno, preprosto, pravočasno in učinkovito zunaj sodno reševanje sporov in mehanizmov odškodnin brez nepotrebnih stroškov ali obremenitev;
- 4 izogibati se navedbam ali opustitvam ali drugim praksam, ki so zavajajoče, pomenijo prevaro ali goljufijo ali so nepoštene.
- 5 podpirati prizadevanja za pospeševanje izobraževanja potrošnikov o poslovnih dejavnostih podjetij, da bi se inter alia (med drugim) izboljšala sposobnost potrošnikov, da: i) se na podlagi ustreznih podatkov odločajo o kompleksnih vprašanjih blaga, storitev in trgov, ii) bolje razumejo gospodarski, okoljski in družbeni vpliv svojih odločitev in iii) podpirajo trajnostno potrošnjo;
- 6 spoštovati zasebnost potrošnikov in smiselno ukrepati za zagotovitev varstva osebnih podatkov, ki jih zbirajo, shranjujejo, obdelujejo ali razširjajo;
- 7 najtesneje sodelovati z oblastmi pri preprečevanju in boju proti varljivim praksam trženja (vključno z zavajajočim oglaševanjem in poslovno goljufijo) in pri zmanjševanju ali preprečevanju resnega ogrožanja javnega zdravja in varnosti ali ogrožanja okolja, ki izhaja iz potrošnje, uporabe ali odstranjevanja njihovega blaga in storitev;
- 8 pri izvajanju zgornjih načel upoštevati i) potrebe ranljivih in nepriviligiranih potrošnikov in ii) specifične zahteve, ki jih e-trgovina postavlja potrošnikom;

IX. Znanost in tehnologija

Podjetja:

- 1 si prizadevajo, da so njihove dejavnosti usklajene s politiko razvoja znanosti in tehnologije ter z načrti v državah, v katerih poslujejo, in ustrezno prispevati k razvoju lokalnih in nacionalnih inovacijskih zmogljivosti;
- 2 v skladu z možnostmi sprejemajo prakse, ki omogočajo prenos in hitro širjenje tehnologij in znanja ob ustreznem upoštevanju nujnosti varstva intelektualnih pravic;
- 3 glede na okoliščine delujejo na področju razvoja znanosti in tehnologij v državah gostiteljicah zaradi zadovoljevanja potreb lokalnega trga ter zaposlujejo osebe v državi gostiteljici na področju znanosti in tehnologije in spodbujajo njihovo usposabljanje ob upoštevanju poslovnih potreb;
- 4 ob podeljevanju licenc za črpanje pravic intelektualne lastnine ali ob kakšnem drugačnem prenosu tehnologije določajo razumne pogoje in rešitve, ki prispevajo k dolgoročnim trajnostnim razvojnim možnostim države gostiteljice;
- 5 skladno s poslovnimi cilji razvijajo stike z lokalnimi visokošolskimi in javnimi raziskovalnimi ustanovami in sodelujejo pri skupnih raziskovalnih projektih z lokalno industrijo ali industrijskim združenjem.

X. Konkurenca

Podjetja naj:

- 1   izvajajo svoje dejavnosti tako, da so skladne z vso veljavno zakonodajo in predpisi o konkurenci ob upoštevanju konkurenčnega prava vseh jurisdikcij, v katerih bi dejavnosti lahko imele protikonkurenčne učinke;
- 2   zavračajo sklepanje ali izvajanje protikonkurenčnih sporazumov med konkurenti, na podlagi katerih bi se:
  - a) dogovarjala o določanju cen;
  - b) dajala nepošteno ponudbe (zarotniške ponudbe v postopkih javnega naročanja);
  - c) uvajala proizvodne omejitve ali kvote ali
  - d) se dogovarjala o skupnem nastopu ali delitvi trga, razporejanju kupcev, dobaviteljev, razdelitvi območij ali področij trgovinske dejavnosti;
- 3   sodelujejo s preiskovalnimi organi za varstvo konkurence tudi tako, da se med drugim na podlagi veljavne zakonodaje in ob ustreznih zaščitnih ukrepih tako hitro in popolno, kot je to izvedljivo, odzivajo na zahteve po informacijah in upoštevajo uporabo razpoložljivih instrumentov, kot so opustitve zaupnosti, kjer je primerno, za čim bolj uspešno in učinkovito sodelovanje med preiskovalnimi organi;
- 4   redno spodbujajo ozaveščanje zaposlenih o pomenu upoštevanja vse veljavne zakonodaje in predpisov o konkurenci in še zlasti usposablajo višji vodstveni kader v podjetju o vprašanih konkurence.

XI. Davki

1 Pomembno je, da podjetja prispevajo k javnim financam držav gostiteljic tako, da pravočasno izpolnjujejo svoje davčne obveznosti. Zlasti morajo podjetja delovati po črki in v duhu davčne zakonodaje in predpisov v državah, kjer poslujejo. Delovati v skladu z duhom zakona pomeni razpoznavati in slediti namenu zakonodaje. V skladu s tako interpretacijo podjetju ni treba izvršiti plačila v višjem znesku od zakonsko določenega. Davčna skladnost vključuje ukrepe, kot sta dajanje pravočasnih informacij pristojnim organom, ki so zakonsko pomembne ali zakonsko obvezne zaradi pravilne odmere davkov v zvezi s poslovanjem podjetij, in uskladitev prakse transfernih cen z načelom proste konkurence.

2 Podjetja morajo obravnavati upravljanje davkov in davčno skladnost kot pomembna elementa svojega nadzora in širših sistemov obvladovanja tveganj. Zlasti upravni odbori podjetij morajo sprejeti strategije obvladovanja davčnih tveganj, da zagotovijo identifikacijo in ocenjevanje finančnih in regulativnih tveganj ter tveganj ugleda v zvezi z obdavčenjem.

II. del

Postopki izvajanja smernic OECD za večnacionalne družbe

Sklep Sveta o smernicah OECD za večnacionalne družbe

SVET je,

ob upoštevanju Konvencije Organizacije za ekonomsko sodelovanje in razvoj z dne 14. decembra 1960;

ob upoštevanju Deklaracije OECD o mednarodnih naložbah in večnacionalnih družbah (v nadaljnjem besedilu »Deklaracija«), v kateri vlade pridruženih držav (v nadaljnjem besedilu »pridružene države«) večnacionalnim družbam, ki poslujejo na njihovem ozemlju ali z njihovega ozemlja, skupno priporočajo spoštovanje smernic za večnacionalne družbe (v nadaljnjem besedilu »Smernice«);

ob zavedanju, da večnacionalne družbe poslujejo po vsem svetu, zato bi morale mednarodno sodelovanje o zadevah, povezanih z Deklaracijo, zajeti vse države;

ob upoštevanju pristojnosti in nalog Odbora za investicije, zlasti glede njegove odgovornosti za Deklaracijo [C(84)171(Final), podaljšana z C/M(95)21];

ob upoštevanju Poročila o prvem pregledu Deklaracije iz leta 1976 [C(79)102(konč.)], Poročila o drugem pregledu Deklaracije [C/MIN(84)5(konč.)], Poročila o pregledu Deklaracije leta 1991 [DAFFE/IME(91)23], in Poročila o pregledu smernic leta 2000;

ob upoštevanju drugega pregledanega Sklepa Sveta iz junija 1984 [C(84)90], ki je bil spremenjen junija 1991 [C/MIN(91)7/ANN1] in odpravljen 27. junija 2000 [C(2000)96/KONČ.];

ob upoštevanju, da je zaželeno spodbujati postopke, v okviru katerih je mogoče izvesti posvetovanja o zadevah, zajetih v Smernicah, in spodbujati učinkovitost Smernic;

glede predloga Odbora za investicije

SKLENIL:

I. Nacionalne kontaktne točke

1. Pridružene države ustanovijo nacionalne kontaktne točke (NKT), da bi ob upoštevanju priloženih postopkovnih navodil povečale učinkovitost izvajanja Smernic s spodbujevalnimi aktivnostmi, obravnavanjem poizvedb in sodelovanjem pri reševanju vprašanj, nastalih pri uveljavljanju Smernic v specifičnih primerih. Poslovna skupnost, organizacije delavcev, druge nevladne organizacije in druge zainteresirane stranke se obvesti o razpoložljivosti takih zmogljivosti.
2. Nacionalne kontaktne točke v različnih državah sodelujejo, če je potrebno, pri vsakem vprašanju, povezanem s smernicami, ki je pomembno za njihove dejavnosti. V skladu s splošnim postopkom je treba pred vzpostavitvijo stikov z drugimi nacionalnimi kontaktnimi točkami začeti razprave na nacionalni ravni.
3. Nacionalne kontaktne točke na rednih sestankih izmenjujejo izkušnje in poročajo Odboru za investicije.
4. Pridružene države svojim nacionalnim kontaktnim točkam dajo na razpolago človeške in druge vire, da te lahko uspešno izpolnijo svoje obveznosti, pri čemer upoštevajo interne proračunske prednostne naloge in prakse.

II. Odbor za investicije

1. Odbor za investicije (v nadaljnjem besedilu »Odbor«) redno ali na zahtevo pridružene države skrbi za izmenjavo mnenj o zadevah, ki jih zajemajo Smernice, in za izmenjavo izkušenj, pridobljenih med njihovim uveljavljanjem.
2. Odbor periodično pozove Svetovalni odbor za podjetja in industrijo pri OECD (BIAC) in Sindikalni svetovalni odbor pri OECD (TUAC) (v nadaljnjem besedilu »posvetovalna organa«), OECD Watch in druge mednarodne partnerje, da izrazijo svoja stališča o zadevah, ki jih zajemajo Smernice. Poleg tega je mogoče izmenjavo stališč o teh zadevah organizirati tudi na njihovo pobudo.
3. Odbor sodeluje z nepridruženimi državami glede zadev, ki jih zajemajo Smernice, da bi spodbudili odgovorno, s Smernicami skladno poslovanje po vsem svetu in vzpostavil enakovredne pogoje poslovanja. Poleg tega

si Odbor prizadeva za sodelovanje z nepridruženimi državami, ki se posebej zanimajo za Smernice ter za spodbujanje načel in standardov, ki jih Smernice uveljavljajo.

4. Odbor je odgovoren za pojasnila Smernic. Stranke, vpletene v poseben primer, ki je podlaga za zahtevo po pojasnilu, bodo imele možnost, da svoja stališča izrazijo ustno ali pisno. Odbor ne sklepa zaključkov o ravnanju posameznih družb.
5. Za okrepitev učinkovitosti Smernic in večjo funkcionalno enakovrednost nacionalnih kontaktnih točk Odbor organizira izmenjave mnenj o dejavnostih nacionalnih kontaktnih točk.
6. Pri izvajanju svojih obveznosti za učinkovito delovanje Smernic Odbor upošteva priložena postopkovna navodila.
7. Odbor redno poroča Svetu o zadevah, ki jih zajemajo Smernice. V svojih poročilih upošteva poročila nacionalnih kontaktnih točk in stališča, ki jih izrazita posvetovalna organa, OECD Watch, drugi mednarodni partnerji in nepridružene vlade, kot je ustrezno.
8. Odbor v sodelovanju z nacionalnimi kontaktnimi točkami uresničuje proaktivno agendo, ki družbe spodbuja k učinkovitemu uveljavljanju načel in standardov Smernic. Pri tem predvsem išče priložnosti za sodelovanje s posvetovalnima organoma, OECD Watch, drugimi mednarodnimi partnerji in drugimi deležniki, da bi se krepil pozitiven vpliv, ki ga v smislu Smernic večnacionalne družbe lahko imajo na gospodarski, okoljski in družbeni napredek za doseganje trajnostnega razvoja, in da tem družbam pomaga prepoznati in odzvati se na nevarnost škodljivih učinkov, povezanih z določenimi izdelki, regijami, sektorji ali dejavnostmi.

III. Pregled Sklepa

Ta sklep se redno pregleduje. Odbor v ta namen pripravi predloge.

Postopkovna navodila

I. Nacionalne kontaktne točke

Naloga nacionalnih kontaktnih točk (NKT) je krepitev učinkovitosti Smernic. Nacionalne kontaktne točke delujejo skladno z osrednjimi merili prepoznavnosti, dostopnosti, preglednosti in odgovornosti za doseganje cilja funkcionalne enakovrednosti.

A. *Institucionalne ureditve*

Skladno s ciljem funkcionalne enakovrednosti in krepitvijo učinkovitosti Smernic imajo pridružene države možnost prožno organizirati svoje NKT, pridobiti aktivno podporo socialnih partnerjev, tudi poslovne skupnosti, organizacij delavcev, drugih nevladnih organizacij in drugih zainteresiranih strank.

Skladno s tem bodo nacionalne kontaktne točke

1. prevzamejo sestavo in način organiziranosti, ki zagotavlja učinkovito podlago za obravnavo široke vrste vprašanj, zajetih v Smernicah, in nacionalnim kontaktnim točkam omogoča, da ravnajo nepristransko in obenem ohranijo primerno raven odgovornosti do pridružene vlade;
2. za izpolnjevanje tega cilja lahko uporabljale različne organizacijske oblike. NKT lahko sestavljajo visoki predstavniki enega ali več ministrstev, visoki vladni predstavnik ali vladni urad, ki ga vodi visoki vladni uradnik, medagencijska skupina ali skupina neodvisnih strokovnjakov. V NKT so lahko vključeni tudi predstavniki poslovne skupnosti, organizacij delavcev in drugih nevladnih organizacij;
3. razvijajo in vzdržujejo odnose s predstavniki poslovne skupnosti, organizacijami delavcev in drugimi zainteresiranimi strankami, ki lahko prispevajo k učinkovitemu izvrševanju Smernic.

B. Informiranje in promocija

Nacionalna kontaktna točka bo:

1. seznanjala javnost z vsebino Smernic, pri čemer bo uporabljala primerna sredstva, vključno z obveščanjem na spletu in obveščanjem v uradnih jezikih posameznih držav. Možne vlagatelje (zunanje in notranje) je treba na primeren način seznaniti z vsebino Smernic;
2. ozaveščala javnost o vsebini Smernic in postopkih za njihovo uveljavljanje, tudi prek sodelovanja s poslovno skupnostjo, če je to primerno; organizacijami delavcev, drugimi nevladnimi organizacijami in zainteresirano javnostjo;
3. odgovarjala na poizvedbe glede Smernic, ki jih bodo podale
  - a) druge nacionalne kontaktne točke;
  - b) poslovna skupnost, organizacije delavcev, druge nevladne organizacije in javnost; ter
  - c) vlade nepridruženih držav.

C. Izvajanje v posebnih primerih

Nacionalna kontaktna točka bo prispevala k reševanju vprašanj, ki se pojavijo v povezavi z izvajanjem Smernic v posebnih primerih, na nepristranski, predvidljiv, pravičen ter z načeli in standardi Smernic združljiv način. NKT bo ponudila forum za razprave in pomagala poslovni skupnosti, organizacijam delavcev, drugim nevladnim organizacijam in drugim zadevnim zainteresiranim strankam reševati vprašanja, ki jih bodo te postavile, učinkovito in pravočasno ter v skladu z veljavno zakonodajo. V okviru te pomoči bo NKT

1. pripravila začetno oceno in v njej opredelila, ali je treba postavljena vprašanja podrobneje preučiti, ter sporočila odgovor udeležnim strankam;
2. ponudila dobre usluge, če bo postavljena vprašanja treba podrobneje preučiti, da bi udeležnim strankam pomagala priti do rešitve. V ta namen se bo NKT posvetovala s temi strankami in bo, če bo to potrebno:
  - a) pridobila mnenje ustreznih organov, in/ali predstavnikov poslovne skupnosti, organizacij delavcev, drugih nevladnih organizacij in ustreznih strokovnjakov;
  - b) pridobila mnenje NKT v drugi zadevni državi ali državah;

- c) prosila za navodila Odbor, če bo sama v dvomih glede razlage Smernic v posebnih okoliščinah;
  - d) ponudila ter s soglasjem udeleženih strank omogočila dostop do sporazumnih in nekontradiktornih sredstev, kot sta npr. pravni postopek in mediacija, da bi tako pomagala strankam pri reševanju vprašanj;
3. ob zaključku postopkov in po posvetovanju z vpletenimi stranmi ter ob upoštevanju potrebe po zaščiti občutljivih poslovnih informacij in drugih podatkov o deležnikih javno objavila rezultate postopkov v obliki naslednjih dokumentov:
- a) izjava, v kateri NKT opredeli, ali je treba zadevno vprašanje podrobneje preučiti. Izjava mora vsebovati najmanj opis vprašanja in razloge za odločitev NKT;
  - b) poročilo, če so se stranke dosegle dogovor glede postavljenih vprašanj. Poročilo mora vsebovati najmanj opis obravnavanih vprašanj, postopke, ki jih je sprožila NKT v pomoč strankam, in datum sklenitve dogovora. Podatki o vsebini dogovora se vključijo le ob soglasju udeleženih strank;
  - c) izjavo, če ne pride do dogovora ali če stranka ni pripravljena sodelovati v postopkih. Ta izjava mora vsebovati najmanj opis obravnavanih vprašanj, razloge NKT, zakaj je obravnavana vprašanja treba podrobneje preučiti, in postopke, ki jih je NKT sprožila v pomoč strankam. NKT bo na primeren način podala svoja priporočila glede izvrševanja Smernic, ki morajo biti vključena v izjavo. Če je primerno, lahko izjava vsebuje tudi razloge, zakaj do sklenitve dogovora ni prišlo.

NKT bo Odbor pravočasno seznanila z rezultati postopkov v posebnem primeru.

4. Za lažje reševanje postavljenih vprašanj bo NKT sprejela potrebne ukrepe za zaščito občutljivih poslovnih in drugih informacij ter interesov drugih deležnikov, ki so vpleteni v poseben primer. V času trajanja postopkov iz drugega odstavka velja zaščita zaupnosti postopkov. Če se stranke ob zaključku postopka ne sporazumejo glede rešitve obravnavanih vprašanj, lahko o teh zadevah prosto razpravljajo. Vseeno velja, da podatki, ki jih v času postopka razkrije druga udeležena stranka, ostanejo zaupni, razen če ta druga

stranka soglaša z razkritjem ali če bi bilo to v nasprotju z nacionalno zakonodajo.

5. Če se vprašanja pojavijo v nepridruženih državah, NKT stori, kar je potrebno za oblikovanje razumevanja zadevnih vprašanj, in upošteva te postopke, če je to primerno in izvedljivo.

D. Poročanje

1. Vsaka NKT letno poroča Odboru.
2. Poročila vsebujejo podatke o naravi in učinkih dejavnosti NKT, vključno z dejavnostmi za izvajanje v posebnih primerih.

II. Odbor za investicije

1. Odbor bo preučil zahteve NKT za pomoč pri izvajanju aktivnosti, tudi v primeru dvomov glede razlage Smernic v posebnih okoliščinah.
2. Odbor bo z namenom krepitve učinkovitosti Smernic in spodbujanja funkcionalne enakovrednosti med NKT:
  - a) preučil poročila NKT;
  - b) upošteval utemeljena stališča pridružene države, posvetovalnega organa ali OECD Watch o tem, ali NKT izpolnjuje svoje obveznosti glede obravnave specifičnih primerov;
  - c) preučil, ali je treba izdati pojasnilo, če pridružena država, posvetovalni organ ali OECD Watch poda utemeljeno stališče glede tega, ali je NKT v posebnih primerih pravilno razlagala Smernice;
  - d) podal priporočila za izboljšanje delovanja NKT in učinkovitega izvrševanja Smernic, če je to potrebno;
  - e) sodeloval z mednarodnimi partnerji;
  - f) sodeloval z zainteresiranimi nepridruženimi državami pri obravnavi vprašanj, zajetih v Smernicah, in pri njihovi izvedbi.

3. Odbor lahko pridobi in upošteva nasvete strokovnjakov o vseh zadevah, ki jih zajemajo Smernice. V ta namen bo Odbor določil primerne postopke.
4. Odbor bo pravočasno in učinkovito opravljal svoje obveznosti.
5. Pri opravljanju odgovornosti bo Odboru pomagal Sekretariat OECD, ki bo po splošnih navodilih Odbora za investicije in ob upoštevanju programa dela in proračuna OECD:
  - a) deloval kot osrednja informacijska točka za NKT, ki bodo imela vprašanja glede spodbujanja in izvajanja Smernic;
  - b) zbiral in javno objavljaj pomembne podatke o aktualnih trendih in novih praksah, povezanih s spodbujevalnimi aktivnostmi NKT ter izvrševanjem Smernic v posebnih primerih. Sekretariat bo razvijal enotne predloge poročil v podporo vzpostavitvi in vodenju ažurne podatkovne baze o posebnih primerih in rednemu analiziranju teh posebnih primerov.
  - c) spodbujal aktivnosti vzajemnega učenja, tudi prostovoljne vzajemne evalvacije, in krepitev usposobljenosti in usposabljanje, predvsem za NKT novih pridruženih držav, o postopkih za izvajanje Smernic, kot so promocija in spodbujanje poravnave in mediacije.
  - d) olajšal sodelovanje med NKT, kjer je primerno.
  - e) promoviral Smernice na ustreznih mednarodnih forumih in sestankih ter podpiral NKT in Odbor v njihovih prizadevanjih za višjo ozaveščenost o Smernicah v nepridruženih državah.

Komentar o postopkih za izvajanje Smernic OECD za večnacionalne družbe

Sklep Sveta pomeni obvezo pridruženih držav, da bodo krepile izvajanje priporočil Smernic. Postopkovna navodila za NKT in Odbor za investicije so priloga Sklepa Sveta.

Sklep Sveta v zvezi s Smernicami pridruženim državam nalaga naslednje ključne obveznosti glede NKT:

- Ustanovitev NKT (ob upoštevanju postopkovnih navodil, ki so priloga Sklepa) in obveščanje zainteresiranih strank o dostopnosti zmogljivosti, povezanih s Smernicami.
- Zagotovitev potrebnih človeških in finančnih virov.
- Omogočanje sodelovanja med NKT iz različnih držav, če je potrebno.
- Omogočanje NKT, da se redno sestajajo in poročajo Odboru.

Sklep Sveta določa tudi naslednje obveznosti Odbora glede Smernic:

- Organizacija izmenjav mnenj o zadevah, povezanih s Smernicami.
- Izdajanje pojasnil, če je potrebno.
- Organizacija izmenjav mnenj o dejavnostih NKT.
- Poročanje Svetu OECD o Smernicah.

Odbor za investicije je odgovorni organ OECD za nadzor nad delovanjem Smernic. Ta odgovornost se ne nanaša le na Smernice, ampak na vse elemente Deklaracije (inštrument nacionalne obravnave ter inštrumenti za spodbujanje in proučevanje omejitev na področju mednarodnih naložb in različnih zahtev). Odbor mora zagotoviti, da se vsak element Deklaracije upošteva in razume

ter da se vsi elementi dopolnjujejo in delujejo v soglasju drug z drugim.

Zaradi naraščajočega pomena odgovornega poslovnega ravnanja za države zunaj OECD Sklep predvideva vključevanje nepridruženih držav in sodelovanje z njimi o zadevah, ki jih zajemajo Smernice. Ta določba Sklepa omogoča Odboru organiziranje posebnih sestankov z zainteresiranimi nepridruženimi državami, da se krepí razumevanje standardov in načel Smernic in postopkov za njihovo izvajanje. Na podlagi ustreznih postopkov OECD lahko Odbor te države tudi poveže s posebnimi aktivnostmi ali projekti o odgovornem poslovnem ravnanju ter jih tudi povabi na svoje sestanke in okrogle mize o odgovornosti podjetij.

Pri dejavnem doseganju ciljev bo Odbor sodeloval z NKT in iskal priložnosti za sodelovanje s posvetovalnima organoma, OECD Watch in drugimi mednarodnimi partnerji. Nadaljnja tovrstna navodila za NKT so zapisana v osemnajstem odstavku.

I. Komentar o postopkovnih navodilih za NKT

Nacionalne kontaktne točke imajo pomembno vlogo pri krepitvi ugleda in učinkovitosti Smernic. Medtem ko so družbe dolžne upoštevati Smernice pri svojem vsakodnevnem ravnanju, vlade lahko pomagajo izboljšati učinkovitost postopkov za njihovo izvajanje. V ta namen so se vlade strinjale, da so potrebne boljše smernice za ravnanje in dejavnosti NKT, ki jih je mogoče predstaviti na rednih sestankih in v okviru nadzora s strani Odbora.

Mnogo funkcij, zajetih v Postopkovnih navodilih Sklepa, ni novih, vendar izražajo izkušnje in priporočila, ki so se razvili skozi leta. Z natančnejšimi navodili bo pričakovano delovanje izvedbenih mehanizmov Smernic postalo preglednejše. Vse funkcije so zdaj orisane v štirih delih Postopkovnih navodil za NKT. Institucionalne ureditve, Informiranje in promocija, Izvajanje v posebnih primerih, in Poročanje.

Te štiri dele uvaja odstavek, ki določi glavni namen NKT in osnovna merila za krepitev koncepta funkcionalne enakovrednosti. Ker imajo vlade proste roke pri načinu organiziranja NKT, je pomembno, da je delovanje NKT prepoznavno, dostopno, pregledno in odgovorno. Ta merila bodo usmerjala NKT pri izvajanju njihovih dejavnosti, Odboru pa bodo v pomoč pri razpravah o ravnanju NKT.

Osnovna merila za funkcionalno enakovrednost v dejavnostih NKT

Prepoznavnost. Skladno s Sklepom pridružene vlade soglašajo, da bodo imenovalle svoje NKT in obveščale poslovno skupnost, organizacije delavcev in druge zainteresirane stranke, tudi nevladne organizacije, o dostopnosti zmogljivosti NKT za izvajanje Smernic. Pričakuje se, da bodo vlade objavljale informacije o svojih NKT in prevzele aktivno vlogo pri promociji Smernic, kar bi lahko vključevalo gostitev seminarjev in sestankov o tem inštrumentu. Dogodke bi bilo mogoče organizirati v sodelovanju s podjetji, organizacijami trga dela, nevladnimi organizacijami in drugimi zainteresiranimi strankami, čeprav ne nujno z vsemi skupinami ob vsaki priložnosti.

Dostopnost. Za učinkovito delovanje NKT je pomemben preprost dostop. Preprost dostop do NKT pomeni lažji dostop za poslovne in delavske institucije, nevladne organizacije in druge člane javnosti. Pri tem si je mogoče pomagati tudi z elektronskimi sredstvi sporočanja. NKT se odzovejo na vse utemeljene zahteve po informacijah in se vključijo v reševanje specifičnih vprašanj, ki jih zadevne stranke izpostavijo učinkovito in pravočasno.

Preglednost. Preglednost je pomembno merilo zaradi učinka, ki ga ima na odgovornost NKT ter na pridobivanje zaupanja splošne javnosti, zato morajo biti v splošnem dejavnosti NKT pregledne. Kadar NKT ponudi svoje dobre usluge pri izvajanju Smernic v posebnih primerih, pa bo z vidika učinkovitosti treba sprejeti potrebne ukrepe za zagotavljanje zaupnosti postopkov. Učinki bodo pregledni, razen če ohranjanje zaupnosti postopkov ni v največjo korist učinkovitega izvajanja Smernic.

Odgovornost. Dejavnost vloga v smislu krepitev ugleda Smernic – in njihovega potenciala za pomoč pri obvladovanju zahtevnih vprašanj med družbami in med družbenimi okolji, v katerih delujejo – bo usmerila pozornost javnosti na aktivnosti NKT. Na nacionalni ravni lahko v tem pogledu sodeluje tudi parlament. Letna poročila in redni sestanki NKT bodo ustvarili priložnosti za izmenjavo izkušenj in spodbujanje najboljših praks NKT. Odbor bo organiziral tudi izmenjave mnenj, v okviru katerih bo prišlo do izmenjave izkušenj in ocene uspešnosti dejavnosti NKT.

Institucionalne ureditve

Vodenje NKT mora ohraniti zaupanje socialnih partnerjev in drugih deležnikov ter spodbujati javni ugled Smernic.

Ne glede na strukturo, ki so jo vlade izbrale za svoje NKT, lahko ustanovijo tudi svetovalni ali nadzorni organ več deležnikov, ki bo NKT pomagal pri njenih nalogah.

NKT morajo ne glede na svojo strukturo razvijati in vzdrževati odnose s predstavniki poslovne skupnosti, delavskimi organizacijami, drugimi nevladnimi organizacijami in drugimi zainteresiranimi skupinami.

Informiranost in promocija

Funkcije NKT, ki so povezane z informiranostjo in promocijo, so ključnega pomena za krepitev ugleda Smernic.

NKT morajo zagotoviti boljšo seznanjenost javnosti s Smernicami in jih objaviti na spletu ter prek drugih ustreznih sredstev, tudi v nacionalnih jezikih. Različici v angleškem in francoskem jeziku bo zagotovila OECD, zaželene so tudi povezave na spletno stran Smernic. Če je primerno, bodo NKT informacije o Smernicah posredovale potencialnim investitorjem, zunanjim in notranjim.

NKT so dolžne zagotoviti informacije o postopkih, ki jih morajo upoštevati stranke pri izpostavljanju posebnih primerov ali odzivu nanje. Ti podatki morajo zajemati napotke glede podatkov, ki so nujni za izpostavljanje posebnega vprašanja, zahteve za stranke, ki so vpletene v poseben primer, vključno z zaupnostjo, ter postopke in okvirna časovna obdobja, ki jih bodo morale upoštevati NKT.

V svojih prizadevanjih za boljšo ozaveščenost o Smernicah bodo NKT sodelovale s številnimi organizacijami in posamezniki, tudi s poslovno skupnostjo, delavskimi organizacijami, drugimi nevladnimi organizacijami in drugimi zainteresiranimi skupinami, kot je ustrezno. Te organizacije imajo močan vpliv na krepitev Smernic in njihove institucionalne mreže ustvarjajo priložnosti za promocijo, ki bodo okrepile prizadevanja NKT, če se uporabijo v ta namen.

Druga osnovna dejavnost, ki naj bi jo izvajale NKT, je odziv na legitimna vprašanja. V tem pogledu smo izpostavili tri skupine: i) druge NKT (odražajoč določbo Sklepa); ii) poslovna skupnost, delavske organizacije, druge nevladne organizacije in javnost; ter iii) vlade nepridruženih držav.

Proaktivna agenda

V skladu s proaktivno agendo Odbora za investicije morajo NKT vzdrževati redne stike, tudi sestanke, s socialnimi partnerji in drugimi deležniki, da se:

- a) upoštevajo novi razvojni dosežki in nove prakse odgovornega poslovnega ravnanja;
- b) podprejo pozitivni prispevki, ki jih družbe namenijo gospodarskemu, socialnemu in okoljskemu napredku;
- c) sodeluje, kjer je to primerno, v skupnih pobudah za opredelitev in odziv na nevarnost škodljivih vplivov, povezanih s posameznimi izdelki, regijami, sektorji in dejavnostmi.

Vzajemno učenje

Poleg tega da pomagajo pri delu Odbora za krepitev učinkovitosti Smernic, se NKT vključujejo tudi v skupne aktivnosti vzajemnega učenja. Predvsem je priporočljivo, da se vključujejo v horizontalne, tematske vzajemne delovne skupine in prostovoljne vzajemne evalvacije NKT. Tako vzajemno učenje je mogoče izvesti na sestankih OECD ali prek neposrednega sodelovanja med NKT.

Izvajanje v posebnih primerih

Kadar se pojavijo vprašanja, ki so povezana z izvajanjem Smernic v posebnih primerih, jih mora NKT pomagati razrešiti. Ta del postopkovnih navodil zajema navodila za ravnanje NKT v posebnih primerih.

Učinkovitost postopka za posebne primere je odvisna od dobronamernega ravnanja vseh v postopek vpletenih skupin. Dobronamerno ravnanje v tem pogledu pomeni pravočasen odziv, upoštevanje zaupnosti, kadar je potrebno, izogibanje nepravilni predstavitvi postopka ter opustitev groženj in povračilnih ukrepov proti strankam, vpletenim v postopek, in iskren pristop k postopkom, da se lahko najde rešitev za vprašanja, ki so se pojavila v zvezi z izvajanjem Smernic.

Načela za posebne primere

Skladno z osnovnimi merili za funkcionalno enakovrednost njihovih dejavnosti morajo NKT posebne primere reševati na način, ki je *nepristanski*. NKT morajo zagotoviti nepristranskost pri reševanju specifičnih primerov.

predvidljiv. NKT morajo zagotoviti predvidljivost, tako da zagotavljajo jasne in javno dostopne podatke o svoji vlogi pri reševanju posebnih primerov, ki zajemajo podatke o ponudbi dobrih uslug in stopnjah posebnega postopka z okvirnimi časovnimi roki ter informacije o morebitni vlogi, ki jo bodo imeli pri spremljanju izvajanja sporazumov med strankami.

pravičen. NKT morajo zagotoviti pošteno in pravično sodelovanje strank v postopkih, npr. z zagotavljanjem smiselnega dostopa do virov informacij, pomembnih za postopek.

združljiv s Smernicami. NKT morajo delovati v skladu z načeli in standardi Smernic.

Koordinacija med NKT v posebnih primerih

Na splošno velja, da vprašanje rešuje NKT države, v kateri je problem nastal. Med pridruženimi državami se o problemu najprej razpravlja na nacionalni ravni in šele potem na bilateralni ravni, če je to potrebno. V prizadevanjih, da strankam pomaga rešiti vprašanje, se mora NKT države gostiteljice posvetovati z NKT domače države. NKT domače države se mora truditi, da pravočasno zagotovi ustrezno pomoč, kadar jo za to prosi NKT države gostiteljice.

Če vprašanje izvira iz dejavnosti podjetja, ki se izvaja v več pridruženih državah, ali dejavnosti skupine družb, ki so organizirane kot konzorcij, skupno vlaganje ali katera druga podobna organizacijska oblika s sedežem v različnih pridruženih državah, se morajo sodelujoče NKT posvetovati v iskanju dogovora, katera NKT bo prevzela vodilno vlogo pri zagotavljanju pomoči strankam. NKT lahko za pomoč pri doseganju sporazuma prosijo predsednika Odbora za investicije. Vodilna NKT mora po posvetu z drugimi NKT določiti, katera NKT bo zagotovila ustrezno pomoč, ko bo vodilna NKT za to prosila. Če se strankam ne uspe dogovoriti, končno odločitev v sodelovanju z drugimi NKT sprejme vodilna NKT.

Začetna ocena

Pri pripravi začetne ocene, ali je postavljeno vprašanje treba podrobneje preučiti, bo morala NKT opredeliti, ali gre za *bona fide* zadevo in ali je vprašanje pomembno za izvajanje Smernic. V tem smislu bo NKT upoštevala naslednje:

- identiteto zadevne stranke in njen interes v zadevi;
- ali je zadeva gmotna in utemeljena;
- ali obstaja povezava med dejavnostmi družbe in vprašanjem, ki se je pojavilo v tem posebnem primeru;
- pomen veljavnih zakonov in postopkov, tudi sodnih odločb;
- kako so bile ali so obravnavane podobne zadeve v drugih domačih ali mednarodnih postopkih;
- ali bi imela obravnava posebnega vprašanja pozitiven učinek na cilje in učinkovitost Smernic.

Kadar NKT ocenjuje, da je za postopke določenega posebnega primera pomemben drug domač ali mednarodni proces, ki vzporedno obravnava več podobnih zadev, odločitev NKT, da nadaljnja preiskava ni potrebna, ne sme temeljiti le na dejstvu, da so v zvezi s to zadevo tekli ali tečejo vzporedni postopki ali da so taki postopki na razpolago zadevnim strankam. NKT mora preudariti, ali bi ponudba dobrih uslug lahko pozitivno prispevala k reševanju vprašanj in ne bi povzročila resnih predsodkov za nobeno od strank, ki so udeležene v drugih postopkih, ali sprožila postopek zaradi razžalitve sodišča. Pri pripravi take ocene NKT lahko upošteva prakso drugih NKT in se, če je to primerno, posvetuje z ustanovami, v katerih tečejo ali bi lahko tekli vzporedni postopki. Stranke morajo pomagati NKT pri obravnavi zadev tako, da jim zagotovijo relevantne informacije o vzporednih postopkih.

Po začetni oceni NKT sporoči svoj odgovor zadevnim strankam. Če se NKT odloči, da vprašanja ni treba podrobneje preučiti, bo stranke obvestila o razlogih za svojo odločitev.

Pomoč strankam

Če vprašanje ni upravičeno do nadaljnje obravnave, NKT o njem naprej razpravlja z zadevnimi strankami in jim ponudi dobre usluge kot neformalno pomoč pri reševanju vprašanja. NKT bo upoštevala postopke iz odstavkov C-2a) do C-2d), kjer bo to ustrezno, kar lahko vključuje pridobivanje nasvetov ustreznih organov in/ali predstavnikov poslovne skupnosti, organizacij delavcev, drugih nevladnih organizacij in strokovnjakov. K reševanju zadev lahko pripomorejo tudi posvetovanja z NKT v drugih državah ali navodila o zadevah, povezanih z razlago Smernic.

Kot del svoje ponudbe dobrih uslug, in kadar je to pomembno za aktualna vprašanja, bo NKT kot pomoč pri reševanju trenutnih vprašanj ponudila sporazumne in neškodljive postopke, kot sta spravni postopek in mediacija, ali olajšala dostop do njih. Skladno s sprejetimi praksami o postopkih spravnega postopka in mediacije te postopke uporablja le ob soglasju zadevnih strank in njihovi zavezi dobronamernemu sodelovanju v času postopka.

Pri ponujanju svojih dobrih uslug lahko NKT sprejme potrebne ukrepe za zaščito identitete udeleženih strank, kadar obstajajo utemeljeni razlogi, da bi bilo razkritje takih informacij škodljivo za eno ali več strank. Taki razlogi so lahko tudi okoliščine, v katerih se izkaže kot pomembno, da se vpleteni družbi ne razkrije identiteta stranke ali strank.

Zaključek postopkov

NKT mora vedno javno objaviti učinke posebnih primerov v skladu z odstavkoma C-3 in C-4 Postopkovnih navodil.

Kadar se NKT po uvodni oceni odloči, da vprašanj, ki izhajajo iz posebnega primera, ni treba podrobneje preučiti, bo o tem dala izjavo po posvetu z vpletenimi strankami in ob upoštevanju potrebe, da zaščiti zaupnost občutljivih poslovnih in drugih informacij. Če NKT meni, da bi bilo na podlagi rezultatov uvodne ocene v izjavi o odločitvi nepošteno javno imenovati stranko, lahko oblikuje izjavo, v kateri identitete stranke ne bo razkrila.

NKT lahko javno objavi tudi svojo odločitev, da so vprašanja primerna za nadaljnjo preiskavo in njeno ponudbo dobrih uslug vpletenim strankam.

Če vpletene stranke dosežejo dogovor o vprašanjih, lahko v njem določijo, na kakšen način in v kolikšni meri se dogovor lahko javno objavi. NKT bo v posvetovanju s strankami javno objavila poročila z rezultati postopka. Stranke se lahko tudi dogovorijo, da bodo poiskale pomoč NKT pri nadaljnjih aktivnostih glede izvajanja sporazuma, in NKT lahko tako pomoč ponudi pod pogoji, o katerih se dogovori s strankami.

Če vpletenim strankam ne uspe doseči dogovora o vprašanjih ali če NKT ugotovi, da se ena ali več strank v posebnem primeru ni pripravljena vključiti v postopke ali v njih dobronamerno sodelovati, bo NKT izdala izjavo in podala svoja priporočila o izvajanju Smernic. Ta postopek jasno določa, da bo NKT izdala izjavo, tudi če meni, da posebna priporočila niso potrebna. V izjavi mora opredeliti

zadevne stranke, vprašanja, datum, ko je vprašanja prejela, priporočila NKT ter vsa opažanja, o katerih meni, da so primerna za vključitev zaradi razlogov, ki so odločili, da do dogovora ni prišlo.

NKT mora strankam omogočiti, da podajo svoje pripombe na osnutek izjave. Vendarle pa je to izjava NKT, zato si pridrži pravico, da se odloči, ali bo osnutek izjave spremenila glede na pripombe strank. Če NKT da priporočila strankam, je v določenih okoliščinah lahko primerno, da se s strankami pozneje tudi pogovori o njihovem odzivu nanje. Če se zdi NKT primerno v prihodnje spremljati izvajanje priporočil, mora v izjavi opredeliti časovno obdobje za tak ukrep.

Izjave in poročila o rezultatih postopka, ki jih NKT javno objavi, so lahko pomembni za upravljanje vladnih programov in politik. Zaradi spodbujanja koherentnosti politik je priporočljivo, da NKT vladne agencije seznanijo s svojimi izjavami in poročili, kadar vedo, da so ti pomembni za politiko in programe posamezne vladne agencije. Ta določba ne spreminja prostovoljne narave Smernic.

Preglednost in zaupnost

Preglednost velja za osnovno načelo ravnanja NKT v njihovih odnosih z javnostjo (glej odstavek 9 v delu »Osnovna merila«). Po drugi strani pa odstavek C-4 Postopkovnih navodil priznava, da obstajajo posebne okoliščine, v katerih je zaupnost pomembna. NKT bo sprejela potrebne ukrepe, da zaščiti občutljive poslovne informacije. Poleg tega bo v interesu učinkovitega izvajanja Smernic ohranila tudi zaupnost drugih podatkov, kot je identiteta posameznikov, udeleženih v postopkih. Samoumevno je, da so v postopke vključeni dejstva in argumenti, ki jih predstavijo stranke; ne glede na to pa je pomembno doseči ravnovesje med preglednostjo in zaupnostjo zaradi vzpostavitve zaupanja v postopke Smernic in zaradi krepitve njihovega učinkovitega izvajanja. Čeprav odstavek C-4 široko opredeljuje, da bodo postopki, povezani z izvajanjem, običajno zaupni, bodo rezultati postopkov običajno pregledni.

Vprašanja, ki se pojavljajo v nepridruženih državah

Kot sledi iz drugega odstavka poglavja Zasnove in načela, se družbe spodbuja, da spoštujejo Smernice, kjerkoli poslujejo, ter pri tem upoštevajo posebne okoliščine vsake države gostiteljice.

- Če se s Smernicami povezana vprašanja pojavijo v nepridruženi državi, bo domača NKT sprejela vse potrebne ukrepe, da se bo seznanila z zadevnimi vprašanji. Čeprav ni vedno mogoče dobiti dostopa do vseh pomembnih informacij ali združiti vseh vpletenih strank, lahko NKT še vedno obravnava poizvedbe in izvaja druge dejavnosti za zbiranje podatkov. Primeri takih ukrepov lahko zajemajo vzpostavljanje stika z vodstvom družbe v domači državi, ali, če je to primerno, z ambasadami in vladnimi predstavniki v nepridruženi državi.
- Zaradi sporov z zakonodajo, pravilniki, pravili in politikami države gostiteljice je lahko izvajanje Smernic v posebnih primerih v nepridruženih državah zahtevnejše kot v pridruženih državah. Kot je zapisano v pripombah k poglavju Splošne politike, velja, da Smernice, čeprav so v številnih primerih nad zakonom, ne smejo in ne nameravajo družbe postaviti v položaj, v katerem bi se ta soočala z nasprotujočimi zahtevami.
- Vpletene stranke bo treba seznaniti z omejitvami izvajanja Smernic v nepridruženih državah.
- S Smernicami povezana vprašanja v nepridruženih državah so lahko tudi predmet razprav na sestankih NKT, s čimer se ustvari strokovno znanje obravnavanja vprašanj, ki se pojavijo v nepridruženih državah.

Okvirno časovno obdobje

Postopek za posebne primere sestavljajo tri faze:

1. *Začetna ocena in odločitev, ali se v pomoč strankam ponudi dobre usluge:* NKT si morajo prizadevati, da bodo začetno oceno zaključile v treh mesecih, čeprav morda potrebujejo več časa za zbiranje podatkov, potrebnih za informirano odločitev.
2. *Pomoč strankam pri njihovih prizadevanjih za rešitev odprtih vprašanj.* Če se NKT odloči ponuditi svoje dobre usluge, mora stremeti k pravočasnemu reševanju vprašanj. Ob zavedanju, da je tudi ob uporabi dobrih uslug, vključno z mediacijo in spravnim postopkom, napredek v postopku odvisen predvsem od vpletenih strank, bi morala NKT po posvetovanju s strankami določiti realistično časovno obdobje za razpravo

med strankami za reševanje odprtih vprašanj. Če se strankam v tem časovnem obdobju ne uspe dogovoriti, se NKT z njimi posvetuje o pomenu nadaljnje pomoči; če NKT ugotovi, da nadaljevanje postopka verjetno ne bo prineslo rezultatov, mora zaključiti postopek in pripraviti izjavo.

3. *Zaključek postopkov.* NKT mora izdati izjavo ali poročilo v treh mesecih po zaključku postopka.

Splošno načelo je, da si mora NKT prizadevati, da postopek zaključi v 12 mesecih po prejemu obvestila o posebnem primeru. Samoumevno je, da je to časovno obdobje treba podaljšati, če okoliščine to zahtevajo, na primer če se izpostavljeni vprašanja nanašajo na nepridruženo državo.

Poročanje Odboru za investicije

Poročanje bo pomembna odgovornost NKT, ki bodo tudi pomagale zgraditi bazo znanja in ključnih kompetenc za krepitev učinkovitosti Smernic. V tej luči bodo NKT poročale Odboru za investicije, da se v letno poročilo o Smernicah OECD vključi podatke o vseh posebnih primerih, ki so jih izpostavile stranke, tudi o tistih, ki so v postopku izdelave začetne ocene, tistih, za katere so bile podane ponudbe dobrih uslug in so razprave v teku, in tistih, pri katerih se je NKT po izdelavi začetne ocene odločila, da zanje ne bo ponudila dobrih uslug. Pri poročanju o izvedbenih dejavnostih v posebnih primerih bodo NKT upoštevale zahteve glede preglednosti in zaupnosti, kot so navedene v odstavku C-4.

II. Komentar o postopkovnih navodilih za Odbor za investicije

Postopkovna navodila k Sklepu Sveta dajejo dodatna navodila Odboru za izvajanje njegovih odgovornosti, ki zajemajo:

- pravočasno in učinkovito opravljanje odgovornosti;
- obravnavanje zahtev za pomoč, ki jih podajo NKT;
- organiziranje izmenjav mnenj o dejavnostih NKT;
- možnost posvetovanja z mednarodnimi partnerji in strokovnjaki;

Nezavezujoča narava Smernic nikakor ne omogoča Odboru, da bi ravnal kot sodni ali sodnim podobni organ. Poleg tega izsledkov in

izjav NKT (razen razlag Smernic) ni mogoče izpodbijati s posredovanjem pri Odboru. Določba, da odbor ne dela zaključkov o ravnanju posameznih družb, se je ohranila tudi v Sklepu.

Odbor preuči zahteve NKT za pomoč pri izvajanju dejavnosti, tudi v primeru dvomov glede razlage Smernic v posebnih okoliščinah. Ta odstavek prenaša določbe odstavka C-2c) Postopkovnih navodil v Sklep Sveta glede NKT, ki navaja, da se NKT lahko posvetujejo z Odborom, če dvomijo o pravilnosti razlage Smernic v teh okoliščinah.

V okviru razprave o dejavnostih NKT lahko Odbor poda priporočila za izboljšanje delovanja, če je to potrebno, tudi v smislu učinkovitega izvajanja Smernic.

Odbor bo preučil tudi vsako utemeljeno pritožbo pridružene države, posvetovalnega organa ali OECD Watch, da NKT ni opravljala svojih postopkovnih odgovornosti pri izvajanju Smernic v posebnih primerih. S tem so dopoljene določbe dela o Postopkovnih navodilih glede poročanja NKT o njihovih dejavnostih.

Pojasnila vsebine Smernic na multilateralni ravni bodo ostala ključna odgovornost Odbora, s čimer se zagotovi, da se razlage vsebine Smernic med državami ne razlikujejo. Odbor bo preučil tudi vsako utemeljeno poizvedbo pridružene države, posvetovalnega organa ali OECD Watch, ali je pojasnilo Smernic, ki ga je dala NKT, skladno z razlago Odbora.

Zaradi vključevanja nepridruženih držav v zadeve, ki jih zajemajo Smernice, lahko Odbor zainteresirane nepridružene države povabi na svoje sestanke, letne okrogle mize o odgovornem poslovanju podjetij in sestanke glede posebnih projektov o odgovornem poslovnem ravnanju.

Ne nazadnje lahko Odbor pozove strokovnjake, da podajo svoje mnenje o širših zadevah (na primer otroškem delu ali človekovih pravicah) ali posameznih vprašanjih ter da pomagajo krepiti učinkovitost postopkov. V ta namen lahko Odbor uporabi strokovno znanje OECD, mednarodnih organizacij, svetovalnih teles, nevladnih organizacij, akademikov in drugih. Samoumevno je, da to ne bo postal način reševanja posameznih vprašanj.